

Θουκυδίδης, βιβλίο 3.70

<p>[3.70.1] Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι ἐστασίαζον, ἐπειδὴ οἱ αἰχμάλωτοι ἦλθον αὐτοῖς οἱ ἐκ τῶν περὶ Ἐπίδαμον ναυμαχιῶν ὑπὸ Κορινθίων ἀφεθέντες, τῷ μὲν λόγῳ ὀκτακοσίων ταλάντων τοῖς προξένοις διηγνημένοι, ἔργῳ δὲ πεπεισμένοι Κορινθίους Κέρκυραν προσποιῆσαι. καὶ ἔπρασσον οὗτοι, ἕκαστον τῶν πολιτῶν μετιόντες, ὅπως ἀποστήσωσιν Ἀθηναίων τὴν πόλιν.</p>	<p>Μτφρ. Ε.Κ. Βενιζέλος Ο εμφύλιος σπαραγμός των Κερκυραίων ἤρχισε τῶντι, ἀφ’ οὗτοι οἱ αἰχμάλωτοι, οἱ ὁποῖοι εἶχαν συλληφθῆ εἰς τὰς ναυμαχίας, που ἔλαβαν χώραν ἐξ ἀφορμῆς τῆς Ἐπιδάμου, ἀπελύθησαν ἀπὸ τῶν Κορινθίων καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Κέρκυραν. Ἡ ἀπόλυσίς τῶν ἐγένε κατ’ ἐπίφασιν ἐπὶ τῆ βάσει ἐγγυήσεως ὀκτακοσίων ταλάντων, ἡ ὁποία εἶχε δοθῆ ἀπὸ τῶν προξένων τῶν, πράγματι ὁμοῦς διότι εἶχαν ἀναλάβει να μετατρέψουν τὴν πολιτικὴν τῆς Κερκύρας ὑπὲρ τῶν Κορινθιακῶν συμφερόντων. Καὶ ἤρχισαν πραγματικῶς ραδιοεργαζόμενοι καὶ προσπαθοῦντες να κατηχήσουν ἕνα ἕκαστον ἀπὸ τῶν πολίτας, ὅπως παρασύρουν τὴν πόλιν ν’ ἀποσπασθῆ ἀπὸ τὴν Ἀθηναϊκὴν συμμαχίαν.</p>	<p>Μτφρ. Ε. Λαμπρίδη Οἱ Κερκυραῖοι εἶχαν ἐπαναστατήσει ὅταν γύρισαν ἀνάμεσά τούς οἱ αἰχμάλωτοι που εἶχαν πιάσει οἱ Κορίνθιοι στὶς ναυμαχίες γύρω στὴν Ἐπίδαμο καὶ τώρα τούς ἀφῆσαν ἐλευτέρους. Τυπικὰ εἶχαν ἐλευθερωθεῖ ἐπειδὴ οἱ πρόξενοι εἶχαν ἐγγυηθεῖ γι’ αὐτούς με ὀκτακόσια τάλαντα, οὐσιαστικὰ ὁμοῦς ἐπειδὴ τούς εἶχαν πείσει οἱ Κορίνθιοι να φέρουν τὴν Κέρκυρα με τὸ μέρος τούς, κι αὐτοὶ ραδιοεργαζόμενοι, πιάνοντας τὸν κάθεπολίτη χωριστά, για να κάνουν τὴν πολιτεία ν’ ἀποστατήσῃ ἀπὸ τούς Ἀθηναίους.</p>
<p>[3.70.2] καὶ ἀφικομένης Ἀττικῆς τε νεῶς καὶ Κορινθίας πρέσβεις ἀγουσῶν καὶ ἐς λόγους καταστάντων ἐψηφίσαντο Κερκυραῖοι Ἀθηναίους μὲν ζύμμαχοι εἶναι κατὰ τὰ ζυγκείμενα, Πελοποννησίους δὲ φίλοι ὡσπερ καὶ πρότερον.</p>	<p>Μετά τὴν ἀφίξιν, τῶντι, ἐνός Ἀθηναϊκοῦ καὶ ἐνός Κορινθιακοῦ πλοίου, τὰ ὁποῖα ἔφεραν πρέσβεις, καὶ τὴν διεξαχθεῖσαν συζήτησιν, οἱ Κερκυραῖοι ἐψηφίσαν ὅπως ἐξακολουθήσουν να εἶναι σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων, κατὰ τούς ὅρους τῆς συμφωνίας που εἶχαν κάμει, ἀνανεώσουν ὁμοῦς συγχρόνως καὶ τὴν προηγουμένην φιλίαν τῶν προς τούς Πελοποννησίους.</p>	<p>Ἐφτασε τότε ἕνα Ἀττικὸ καράβι κ’ ἕνα Κορινθιακὸ, φέρνοντας καὶ τὰ δυο πρεσβεῖες, κι ἀφ’ οὗ ἐγένε μεγάλη συζήτηση ψήφισαν οἱ Κερκυραῖοι να μείνουν σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων σύμφωνα με τὴν ἰσχύουσα συνθήκη, καὶ με τούς Πελοποννησίους να γίνουν φίλοι, ὅπως ἦταν καὶ προτῆτερα.</p>
<p>[3.70.3] καὶ (ἦν γὰρ Πειθίας ἐθελοπρόξενός τε τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ δήμου προειστήκει) ὑπάγουσιν αὐτὸν οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐς δίκην, λέγοντες Ἀθηναίους τὴν Κέρκυραν καταδουλοῦν.</p>	<p>Ἀλλὰ συγχρόνως οἱ αἰχμάλωτοι, που εἶχαν ἐπιστρέψει ἀπὸ τὴν Κόρινθον, ἐνήγαγαν εἰς δίκην τὸν Πειθίαν, ἐθελοπρόξενον τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀρχηγὸν τῆς δημοκρατικῆς φατρίας, κατηγοροῦντες αὐτόν, ὅτι ἐπιδιώκει να ὑποδούλωσῃ τὴν Κέρκυρα εἰς τούς Ἀθηναίους.</p>	<p>Ἀλλὰ τὸν Πειθία, που ἦταν ἐθελοντῆς πρόξενος τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀρχηγὸς τοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος, τὸν ἐμήνυσαν στο δικαστήριο οἱ πρόην αἰχμάλωτοι, με τὴν κατηγορία πως προσπαθεῖ να ὑποδουλώσῃ τὴν Κέρκυρα στους Ἀθηναίους.</p>
<p>[3.70.4] ὁ δὲ ἀποφυγὼν ἀνθυπάγει αὐτῶν τούς πλουσιωτάτους πέντε ἄνδρας, φάσκων τέμνειν χάρακας ἐκ τοῦ τε Διὸς τοῦ τεμένους καὶ τοῦ Ἀλκίνοῦ· ζημία δὲ καθ’ ἕκαστην χάρακα ἐπέκειτο στατήρ.</p>	<p>Εκεῖνος, ἐξ ἄλλου, ἀπαλλαγείς τῆς κατηγορίας, ἀντενάγει εἰς δίκην τούς πέντε πλουσιωτέρους ἀπ’ αὐτούς, ἰσχυριζόμενος, ὅτι κόπτουν στηρίγματα ἀμπέλων ἀπὸ τὰ ἱερά ἄλση τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Ἀλκινόου, ἀδίκημα, τὸ ὁποῖον ἐτιμωρεῖτο με χρηματικὴν ποινὴν ἐνός στατήρος δι’ ἕκαστον στήριγμα.</p>	<p>Αὐτός, ἀφ’ οὗ ἀθωώθηκε, ἔκανε ἀντιμῆνυση στους πέντε πιο πλούσιους ἀπ’ αὐτούς, κατηγορώντας τούς πως εἶχαν κόψει βέργες για στηρίγματα κλημάτων ἀπὸ τὰ ἱερά τεμένη τοῦ Δία καὶ τοῦ Ἀλκίνοου· πρόστιμο για κάθε βέργα ἦταν κατὰ τὸ νόμο ἕνας στατήρας.</p>
<p>[3.70.5] ὀφλόντων δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ἱερά ἱκετῶν καθεζομένων διὰ πλῆθος τῆς ζημίας, ὅπως ταξάμενοι ἀποδώσιν, ὁ Πειθίας (ἐτύγχανε γὰρ καὶ βουλῆς ὢν) πείθει ὥστε τῷ νόμῳ χρῆσασθαι.</p>	<p>Ἐπειδὴ δ’ οἱ ἐναχθέντες κατεδικάσθησαν, ἐκάθισαν ἱκέται εἰς τούς ναούς, ζητούντες, ἐνεκα τοῦ μεγέθους τῆς χρηματικῆς ποινῆς, να καταβάλουν αὐτὴν εἰς δόσεις. Ὁ Πειθίας ἐπέισε τὴν Βουλὴν, τῆς ὁποίας ἐπίσης ἦτο τότε μέλος, να προβοῦν, εἰς ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν, σύμφωνα με τὸν νόμον.</p>	<p>Κι ὅταν αὐτοὶ καταδικάστηκαν στο πρόστιμο, πήγαν καὶ κάθησαν ἱκέτες στα ἱερά, ἐπειδὴ τὸ πρόστιμο ἦταν πολὺ βαρὺ κ’ ἐτάζαν να το πληρώσουν με δόσεις· ὁ Πειθίας ὁμοῦς, (που ἦταν καὶ βουλευτῆς) ἐπέισε τὴ Βουλὴ να ἐφαρμόσουν τὸ νόμο κατὰ γράμμα.</p>
<p>[3.70.6] οἱ δ’ ἐπειδὴ τῷ τε νόμῳ ἐξείργοντο καὶ ἅμα ἐπυθάνοντο τὸν Πειθίαν, ἕως ἔτι βουλῆς ἐστὶ, μέλλειν τὸ πλῆθος ἀναπεισεῖν τούς αὐτούς Ἀθηναίους φίλους τε καὶ ἐχθρούς</p>	<p>Οἱ πέντε καταδικασθέντες, ἐπειδὴ ὄχι μόνον ὁ νόμος ἀπέκλειε τὴν ἀποδοχὴν τῆς αἰτήσεώς τῶν, ἀλλὰ καὶ ἔμαθαν συγχρόνως, ὅτι ἐφόσον ὁ Πειθίας ἦτο μέλος τῆς Βουλῆς θα</p>	<p>Οἱ δικασμένοι ὁμοῦς, βλέποντας ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δίκης πως ἀποκλείεται να ἐφαρμόσουν τὸ σχέδιό τούς, κ’ ἔχοντας συνάμα πληροφορηθεῖ πως ὅσο ἦταν βουλευτῆς ὁ Πειθίας σχεδίαζε να</p>

νομίζουν, ξυνίσταντό τε και λαβόντες ἐγχειρίδια ἑξαπιναίως ἐς τὴν βουλὴν ἐσελθόντες τὸν τε Πειθίαν κτείνουσι και ἄλλους τῶν τε βουλευτῶν και ιδιωτῶν ἐς ἐξήκοντα· οἱ δὲ τινες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθία ὀλίγοι ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον ἔτι παρουσαν.	ἐπέμενε να πείση τὴν πλειοψηφίαν, ὅπως συνάμουν επιθετικὴν και αμυντικὴν συμμαχίαν με τοὺς Ἀθηναίους, συνώμοσαν με τοὺς φίλους τῶν, και ὀπλισθέντες με ἐγχειρίδια, εισώρμησαν αιφνιδίως εἰς τὴν Βουλὴν και ἐφόνευσαν τὸν Πειθίαν και ἄλλους εκ τῶν βουλευτῶν και ιδιωτῶν, ἐξήντα τὸν αριθμὸν. Ὀλίγοι ἀπὸ τοὺς ομόφρονες τοῦ Πειθίου κατέφυγαν εἰς τὴν Ἀθηναϊκὴν τριήρη, ἡ ὁποία δεν εἶχεν ἀκόμη ἀποπλεύσει.	μεταπείσει το λαὸ να 'χουν τοὺς ἴδιους φίλους κ' ἐχτροὺς με τὴν Ἀθήνα συνωμότησαν, και κρατώντας κοντὰ σπαθιά, μπαίνουν ξαφνικά μέσα στη βουλή και σκοτώνουν τὸν Πειθία και ἄλλους βουλευτὲς και ιδιώτες ως ἐξήντα. Μερικοὶ ἄλλοι, ὄχι πολλοί, που εἶχαν τα ἴδια φρονήματα με τὸν Πειθία, κατέφυγαν στο Ἀττικὸ πολεμικὸ, που ἦταν ἀκόμα στο λιμάνι.
---	---	---

Θουκυδίδης, βιβλίο 3.71-73

	Μτφρ. Ε.Κ. Βενιζέλος	Μτφρ. Ε. Λαμπρίδη
[71] δρᾶσαντες δὲ τοῦτο και ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα και βέλτιστα εἶη και ἤκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τὸ τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγείσθαι. ὡς δὲ εἶπον, και ἐπικυρώσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. πέμπουσι δὲ και ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθὺς πρέσβεις περὶ τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὡς ξυνέφερε και τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντες μηδὲν ἀνεπιτήδειον πρᾶσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφὴ γένηται.	Μετά τοὺς φόνους αὐτοὺς, συνεκάλεσαν τὸν λαόν και εἶπαν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἡ ἐνέργειά τῶν ἴτο πρὸς το κοινὸν συμφέρον και ὅτι τώρα πλεον δεν εφοβούντο ὅτι θα υποδουλωθούν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, και ἐπρότειναν να μένουν τοῦ λοιποῦ ἡσυχῆ και να μη δέχονται κανένα ἀπὸ τοὺς ἐμπολέμους, εκτός αν καταπλέουν με ἐν μόνον πλοῖον, εἴαν ὁμως καταπλέουν με περισσότερα τοῦ ἐνός, να τοὺς θεωροῦν ἐχθροὺς. Τας προτάσεις αὐτὰς ἠνάγκασαν τὸν λαόν να ἐπικυρώσει. Ἀλλὰ συγχρόνως ἔστειλαν εὐθὺς πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας, και δια να παραστήσουν τα πρόσφατα γεγονότα ὅπως τοὺς συνέφερε, και δια να πείσουν ἐκείνους που εἶχαν καταφύγει ἐκεῖ να μη προβῶν εἰς ἐχθρικές ἐνεργείας, ὥστε να μη ληφθῆ κανέν μέτρον κατὰ τῆς Κερκύρας.	Ἀφοῦ τα 'καναν αὐτά, κάλεσαν σὺνάξη τῶν Κερκυραίων, και εἶπαν πως αὐτὸ που ἐγίνε ἦταν το καλύτερο, και πως μόνο μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἦταν δυνατὸ ν' ἀποφύγουν τὴν υποδούλωση στοὺς Ἀθηναίους, κι ἀπὸ δω και μπρος να μένουν ουδέτεροι και να μη δέχονται κανένα ἀπὸ τοὺς δυο στον τόπο τοὺς παρά αν ἐρχονται μ' ἕνα μόνο καράβι, οποιαδήποτε ὁμως μεγαλύτερη δύναμη να τη θεωροῦν ἐχτρικὴ. Κ' ἔστειλαν ἀμέσως πρέσβεις και εἰς τὴν Ἀθήνα να τοὺς ἀναπτύξουν πως ὅσα εἶχανε γίνε ἦτανε για το συμφέρον ὅλων, και να ὀρμηνέψουν ὅσους Κερκυραίους εἶχαν καταφύγει ἐκεῖ να μην ἐνεργήσουν για τίποτα ἐπιζήμιο στον τόπο για να μη δημιουργηθεῖ ἀπότομη ἀλλαγὴ καθεστώτος στην Κέρκυρα.
[72] ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, και ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγινα.	Ἄλλ' οἱ Ἀθηναῖοι, μετά τὴν ἀφίξιν τῶν πρέσβεων, συνέλαβαν και αὐτοὺς ως στασιαστάς και ὅσους ἀπὸ τοὺς φυγάδας εἶχαν παραπέσει, και τοὺς ἐτοποθέτησαν πρὸς φύλαξιν εἰς Αἴγινα.	Ὅταν ὁμως ἐφτασαν, οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς θεώρησαν ως υποκινητὲς τῆς ἐπανάστασης και τοὺς συνέλαβαν, και μαζί με ὅσους εἶχαν πειστεί στα λόγια τοὺς τοὺς πῆγαν και τοὺς ἀπίθωσαν στην Αἴγινα.
Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας και Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, και μαχόμενοι ἐνίκησαν. ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δήμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν και τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει και αὐτοῦ ξυλλεγεῖς ἰδρύθη, και τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, και τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ και πρὸς τὴν ἡπειρον.	Ἐν τῷ μεταξύ, μετά τὴν ἀφίξιν Κορινθιακῆς τριήρους και Λακεδαιμονίων πρέσβεων, οἱ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων Κερκυραῖοι ἐπετέθησαν ὑποῦλος κατὰ τῶν δημοκρατικῶν και τοὺς ἐνίκησαν. Ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς, οἱ μὲν δημοκρατικοὶ κατέφυγαν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν και τα υψηλότερα σημεῖα τῆς πόλεως, ὅπου συγκεντρωθέντες ἐγκατεστάθησαν και κατέλαβαν τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα. Οἱ ἀντίθετοι δὲ κατέλαβαν τὴν ἀγορὰν, περίξ τῆς ὁποίας οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς κατῴκουν, και τὸν ἀπέναντι λιμένα, ὁ ὁποῖος βλέπει πρὸς τὴν ἀπέναντι στερεάν.	Στο μεταξύ οἱ ολιγαρχικοὶ που εἶχαν τώρα στα χέρια τοὺς τὴν κατάσταση στην Κέρκυρα, ὅταν ἐφτασε κ' ἕνα πολεμικὸ ἀπὸ τὴν Κόρινθο και πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων, ρίχτηκαν καταπάνω στοὺς δημοκρατικούς και τοὺς νίκησαν στη συμπλοκὴ που ἐγίνε. Ὅταν ὁμως ἐνύχτωσε, ὁ λαὸς κατέφυγε στην Ἀκρόπολη και τα ψηλῶματα τῆς πολιτείας, κι ἀφοῦ μαζεύτηκαν, ἐγκαταστάθησαν ἐκεῖ· εἶχαν στα χέρια τοὺς και τὸ Ὑλλαϊκὸ λιμάνι. Οἱ ἄλλοι ἀλλὴ ἐπίασαν τὴν ἀγορὰ, ὅπου ἔμεναν οἱ περισσότεροι τοὺς και τὸ γειτονικὸ λιμάνι, που βλέπει πρὸς τὴν ἀπέναντι στεριά.
[73] τῇ δ' ὑστεραία ἡκροβολίσαντό τε ὀλίγα και ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφοτέρω, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε και ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι· και τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος	Τὴν ἐπομένην, ἐγίναν μερικοὶ ἀκροβολισμοὶ και συγχρόνως αἱ δυο μερίδες ἔστειλαν εἰς τὴν ὑπαιθρον χώραν, δια να τοὺς καλέσουν με τὸ μέρος τῶν, τοὺς δούλους, υποσχόμενοι εἰς αὐτοὺς τὴν	Τὴν ἄλλη μέρα ἐγίναν μερικές μικροσυμπλοκές κ' ἔστειλαν κ' οἱ δυο ομάδες ἀνηρώπων να τριγυρίσουν τα χωριά για να προσπαθήσουν να φέρουν τοὺς δούλους με τὸ μέρος τοὺς, τάζοντάς τοὺς να τοὺς λευτερώσουν· οἱ

παρεγένετο Σύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἠπείρου ἐπικούροι ὀκτακόσιοι.	απελευθέρωσίν των. Και η μεν πλειοψηφία των δούλων ἠνώθη με τους δημοκρατικούς, ενώ οκτακόσιοι μισθοφόροι από την στερεάν προσήλθαν προς την αντίθετον μερίδα.	περισσότεροι δούλοι πήγανε σύμμαχοι με τους δημοκρατικούς, στους ολιγαρχικούς όμως ἤρθανε μισθοφόροι από την απέναντι στεριά, οχτακόσιοι.
---	--	---

Θουκυδίδης, βιβλίο 3.74

<p>[74] διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὐθις γίγνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἶ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῶ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον. γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὄψιαν, δέισαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθῶν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾷσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτριᾶς, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρεῖναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν.</p> <p>Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἐκάτεροι ἠσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναὺς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἠπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν.</p>	<p>Μτφρ. Ε.Κ. Βενιζέλος</p> <p>Τὴν μεθεπομένην, ἔλαβε χώραν νέα μάχη, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἐνίκησαν οἱ δημοκρατικοὶ καὶ ἔνεκα τῆς οχυρότητος τῶν θέσεων που κατεῖχαν καὶ ἔνεκα τῆς αριθμητικῆς τῶν υπεροχῆς. Καὶ αἱ γυναῖκες, ἐξ ἄλλου, τοὺς συνέτρεξαν μετόλημν, με τὸ να ρίπτουν ἀπὸ τὰ σπίτια κεράμους, καὶ να υπομένουν τὴν ταραχὴν τῆς μάχης με θάρρος ἀνώτερον τῆς γυναικειᾶς φύσεως. Ἡ κατατρόπως τῶν ολιγαρχικῶν ἐπῆλθε περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, καὶ ἐπειδὴ ἤρχισαν να φοβοῦνται μήπως οἱ δημοκρατικοί, ἐάν προελάσουν, καταλάβουν με τὸν πρῶτον ἀλαλαγμὸν τῆς ἐπιθέσεως τὸ νεώριον καὶ τοὺς περάσουν ἐν στόματι μαχαίρας, ἔβαλαν φωτιά εἰς τὰς πέριξ τῆς ἀγορᾶς ἰδιωτικὰς οἰκίας καὶ τὰς πολυκατοικίας δια να προληφθῇ τοιοῦτοτρόπως ἡ ἐπίθεσις, χωρὶς να φεισθῶν οὔτε τὰς ἰδικὰς τῶν, οὔτε τὰς ξένας οἰκοδομᾶς, εἰς τρόπον ὥστε καὶ ἐμπορεύματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκάησαν καὶ ἐάν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πυρκαϊᾶς ἐσηκόνετο ἄνεμος προς τὴν διεύθυνσιν τῆς πόλεως, θα διέτρεχε κίνδυνον να καταστραφῇ ολόκληρος. Μετὰ τὸ τέλος τῆς μάχης, καὶ αἱ δύο μερίδες ἀνεπαύθησαν, διατηροῦσαι φρουράς, διαρκούσης τῆς νυκτός. Ἡ Κορινθιακῆ, ἐξ ἄλλου, τριήρης, μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν δημοκρατικῶν, ἀπέπλευσε λάθρα καὶ οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς μισθοφόρους ἐπέρασαν κρυφίως εἰς τὴν ἀπέναντι στερεάν.</p>	<p>Μτφρ. Ε. Λαμπριδῆ.</p> <p>Κι ἀφοῦ πέρασε κι αὐτὴ ἡ μέρα ἐγίνε πάλι μάχη καὶ νίκησαν οἱ δημοκρατικοί, γιατί εἶχαν τὸ πλεονέκτημα πως κρατοῦσαν τὰ πιο ἰσχυρὰ μέρη κ' εἶχαν περισσότερο κόσμο μαζί τοὺς• ὡς κ' οἱ γυναῖκες τοὺς βοηθοῦσαν παλληκαρίσια, πετώντας κεραμίδια ἀπὸ τὶς στέγες τῶν σπιτιῶν, κι ἀντέχοντας στὴν ταραχὴ καλύτερα ἀπ' ὅ,τι συνήθως ταιριάζει στο φυσικό τους. Κι ὅταν γύρισε ἡ μάχη ἐναντία τοὺς ἀργά το σούρουπο, φοβήθηκαν οἱ ολιγαρχικοὶ μήπως ὀρμήσει ὁ λαός σε γιουρούσι κι ἀρπάξει καὶ τ' ὀπλοστάσιο καὶ τοὺς καταστρέψει ολότελα, γι' αὐτὸ βάλανε φωτιά στα σπίτια τοὺς γύρω στὴν ἀγορά, καὶ στὶς λαϊκὲς πολυκατοικίες, για να μην τοὺς γίνε ἐπίθεση, χωρὶς να λυπηθῶν οὔτε τὰ δικά τοὺς οὔτε τὰ ξένα σπίτια, ἐτσι πού καταστράφηκαν καὶ πολλὲς ἀποθήκες γεμάτες ἐμπόρευμα, καὶ παρά λίγο θα χαλιόταν ὅλη ἡ πολιτεία ἀν σηκωνόταν ἄνεμος ἐνοϊκός για να ξαπλωθεῖ ἡ πυρκαγιὰ. Σταμάτησε λοιπὸν ἡ μάχη κ' οἱ δύο μερίδες ἐμείναν στὶς θέσεις τοὺς χωρὶς να ἐπιχειρήσουν τίποτ' ἄλλο, ἀλλὰ βρίσκονταν σ' ἐπιφυλακὴ ὅλη τὴ νύχτα• τὸ Κορινθιακὸ πολεμικὸ ἄμα ἐπικράτησαν οἱ δημοκρατικοί, ἔκανε πανιά στα κρυφὰ καὶ βγήκε ἀπὸ τὸ λιμάνι, κ' οἱ περισσότεροι μισθοφόροι πέρασαν ἀπέναντι χωρὶς να τοὺς πάρουν εἰδηση.</p>
--	--	--

Θουκυδίδης, βιβλίο 3.75

<p>[75] τῆ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε ξυχωρήσῃαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἱ οὐκ ἐτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἦσσόν τι ἐν κινήσει ὦσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμφειν. καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιᾶς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἄν. ὁρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γιγνόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἱκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίωσιν ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἥραιου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκείσε αὐτοῖς διεπέμπετο.</p>	<p>Μτφρ. Ε.Κ. Βενιζέλος</p> <p>Την ἀκόλουθον ἡμέραν, ἦλθεν εἰς βοήθειαν ἀπὸ τὴν Ναύπακτον με δώδεκα πλοῖα καὶ πεντακοσίους Μεσσηνίους ὀπλίτας ὁ Νικόστρατος, υἱὸς τοῦ Διειτρέφους, στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὁ ὁποῖος εἰργάσθη δραστηρίως, ὅπως ἐπιτύχη συμφιλίωσιν τῶν φατριῶν, καὶ ἔπεισεν αὐτοὺς νὰ συμβιβασθοῦν, ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅπως δέκα μὲν, τοὺς πρωταίτιους, εἰσαγάγουν εἰς δίκην (αὐτοὶ ἄλλωστε μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς συμφωνίας δὲν παρέμειναν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' ἐφυγαν ἀμέσως), οἱ δὲ λοιποὶ συμφιλιωθῶν, παραμένοντες ἀνενόχλητοι εἰς τὰς ἐστίας τῶν καὶ συνομολογοῦντες πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐπιθετικὴν καὶ ἀμυντικὴν συμμαχίαν. Ὁ Νικόστρατος, ἀφοῦ ἐπέτυχε τοῦτο, ἠτοιμάζετο ν' ἀποπλεύσῃ. Ἀλλ' οἱ ἀρχηγοὶ τῶν δημοκρατικῶν τὸν ἔπεισαν νὰ τοὺς ἀφίση πέντε ἀπὸ τὰ πλοῖα τοῦ, διὰ νὰ συγκρατοῦνται οἱ ἀντίθετοι ἀποτελεσματικώτερον ἀπὸ νέα κινήματα, καὶ νὰ τοὺς δώσουν ἴσον ἀριθμὸν πλοίων μὲν ἰδικὰ τῶν πληρώματα. Καὶ ὁ μὲν Νικόστρατος ἀπεδέχθη τοῦτο, ἐκεῖνοι δὲ ἐζήτησαν νὰ στρατολογήσουν τοὺς ἐχθροὺς τῶν πρὸς συγκρότησιν τῶν πληρωμάτων. Ἐπειδὴ ὁμοῦ αὐτοὶ ἐφοβήθησαν μήπως ἀποσταλοῦν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐκάθισαν ἱκέται εἰς τὸν ναόν τῶν Διοσκόρων. Ὁ Νικόστρατος τοὺς παρεκίνη νὰ σηκωθοῦν καὶ προσεπάθει νὰ τοὺς ἐγκαρδιώσῃ. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐπείθοντο, οἱ δημοκρατικοὶ ὀπλίσθησαν, δικαιολογούμενοι ὅτι ἡ δυσπιστία τῶν, ἀρνούμενων νὰ λάβουν μέρος εἰς τὸν ἐκπλουν τοῦ στόλου, ἀπεδείκνυε κακὰς ἐκ μέρους τῶν διαθέσεις, ἀφῆρσαν τὰ ὅπλα ἀπὸ τὰ σπίτια τῶν ἐχθρῶν τῶν καὶ θὰ ἐφόνευαν μερικοὺς ἀπ' αὐτοὺς, τοὺς ὁποῖους συνήντησαν κατὰ τύχην, εἴαν δὲν ἐμποδίζοντο ἀπὸ τὸν Νικόστρατον. Οἱ ἄλλοι, τῶν ὁποῖων ὁ ἀριθμὸς ἀνήλθεν εἰς τετρακοσίους, βλέποντες τὰ γινόμενα, ἐκάθισαν ἱκέται εἰς τὸν ναόν τῆς Ἥρας. Οἱ δημοκρατικοὶ, φοβηθέντες μήπως οἱ τελευταῖοι ἐπιχειρήσουν βίαιαν μεταβολὴν τῆς καταστάσεως, τοὺς ἔπεισαν νὰ σηκωθοῦν ἀπὸ ἐκεῖ, καὶ τοὺς μετέφεραν εἰς τὴν ἀπέναντι τοῦ ναοῦ νῆσον, ὅπου ἔστειλλαν εἰς αὐτοὺς τακτικὰ τρόφιμα.</p>	<p>Μτφρ. Ε. Λαμπρίδη.</p> <p>Τὴν ἄλλη μέρα φτάνει ἀπὸ τὴ Ναύπακτο ὁ Νικόστρατος ὁ γιος τοῦ Διειτρέφου, στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, με δώδεκα πολεμικὰ καὶ πεντακοσίους βαρεῖά ἀρματωμένους Μεσσηνίους στρατιῶτες· καὶ διαπραγματεῦται καὶ με τὶς δυο μερίδες καὶ τοὺς πείθει νὰ συμβιβαστοῦν, καὶ νὰ κάνουν ἀμοιβαίως παραχωρήσεις ὥστε νὰ δικαστοῦνε μόνον δέκα ἄνδρες, οἱ κυριότεροι ἔνοχοι, ποὺ τὸ ἔσκασαν εὐθύς, κ' οἱ ἄλλοι νὰ μένουνε στα σπίτια τοὺς ἀπειράχτοι, καὶ νὰ κλείσουνε ἀναμεταξύ τους, καὶ νὰ γίνουνε με τοὺς Ἀθηναίους πέρα γιὰ πέρα σύμμαχοι, ὥστε νὰ ἔχουν τοὺς ἰδίους ἐχθροὺς καὶ φίλους. Τότε λοιπὸν αὐτὸς, ἀφοῦ τα κανόνισε ὅλα με τὶς ἐνέργειες ποὺ ἔκανε, σκόπευε νὰ φύγει· ἀλλὰ οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ δήμου τὸν ἔπεισαν νὰ τοὺς ἀφήσῃ ἐκεῖ πέντε καράβια τοῦ, γιὰ νὰ μὴν ἔχουν ὀρεξὴ οἱ ἀντίπαλοι νὰ ξαναρχίσουν τὶς ταραχές, κὶ ἀντὶ γι' αὐτὰ τοῦ ἔταξαν νὰ ἐπανδρώσουν αὐτοὶ ἄλλα τόσα δικά τους καὶ νὰ τα στείλουνε μαζί με τ' Ἀθηναϊκὰ. Συμφώνησε ὁ Νικόστρατος, αὐτοὶ ὁμοῦ στρατολόγησαν γιὰ τὰ καράβια τοὺς πολιτικούς τοὺς ἀντιπάλους. Κ' ἐπειδὴ ἐκεῖνοι φοβήθηκαν μὴν τοὺς στείλουνε στὴν Ἀθήνα, πήγαν καὶ κάθησαν ἱκέτες στο ἱερὸ τῶν Διοσκόρων. Ὁ Νικόστρατος ὁ ἴδιος προσπάθησε νὰ τοὺς ξεσηκώσῃ ἀπὸ κει καὶ νὰ τοὺς καθησυχάσῃ. Ἐπειδὴ ὁμοῦ δὲν κατόρθωσε νὰ τοὺς πείσῃ, ὁ δῆμος ὀπλίστηκε μ' αὐτὴ τὴν πρόφαση, συμπεραίνοντας πὼς κάτι κακὸ εἶχανε στο νου τοὺς ποὺ δυσπιστοῦσαν κὶ ἀρνιοῦνταν νὰ υπηρετήσουνε στα καράβια, καὶ τοὺς πήραν τὰ ὅπλα ἀπὸ τὰ σπίτια τοὺς, κ' ἔπιασαν καὶ μερικοὺς ποὺ βρήκαν μακριὰ ἀπὸ τοὺς βωμοὺς, καὶ θὰ τοὺς σκότωναν ἀν δὲν τοὺς ἐμπόδιζε ὁ Νικόστρατος. Καὶ βλέποντας οἱ ἄλλοι, ποὺ δὲν εἶχανε στρατολογηθεῖ, τὸ τι γινόταν, πάνε καὶ κάθονται ἱκέτες στο Ἥραιο, κ' ἦταν περισσότεροι ἀπὸ τετρακοσίους. Οἱ δημοκράτες φοβήθηκαν τότε μὴν κάνουν κίνημα καὶ τοὺς ξεσηκώσουν καὶ τοὺς μετακόμισαν στο νησί ποὺ εἶναι ἀπέναντι στο Ἥραιο, καὶ τοὺς ἔστειλλαν ἐκεῖ ὅ,τι χρειαζόνταν.</p>
---	---	--

Θουκυδίδης, βιβλίο 3.76-77

<p>[76] Τῆς δὲ στάσεως ἐν τούτῳ οὐσης τετάρτη ἢ πέμπτη ἡμέρα μετὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν νῆσον διακομιδῆν αἱ ἐκ τῆς Κυλλήνης Πελοποννησίων νῆες, μετὰ τὸν ἐκ τῆς Ἰωνίας πλοῦν ἔφορμοι οὔσαι, παραγίγνονται τρεῖς καὶ πεντήκοντα· ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἀλκίδα, ὅσπερ καὶ πρότερον, καὶ Βρασίδα· αὐτῶ ξύμβουλος ἐπέπλει. ὁρμισάμενοι δὲ ἐς Σύβοτα λιμένα τῆς ἠπειροῦ ἅμα ἔω ἐπέπλεον τῆ Κερκύρα.</p> <p>[77] οἱ δὲ πολλῶ θορύβῳ καὶ πεφοβημένοι τὰ τ' ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἐπίπλουν παρεσκευάζοντό τε ἅμα ἐξήκοντα ναῦς καὶ τὰς αἰεὶ πληρουμένας ἐξέπεμπον πρὸς τοὺς ἐναντίους, παραινοῦντων Ἀθηναίων σφᾶς τε ἑᾶσαι πρῶτον ἐκπλεῦσαι καὶ ὕστερον πάσαις ἅμα ἐκείνους ἐπιγενέσθαι. ὡς δὲ αὐτοῖς πρὸς τοῖς πολεμίοις ἦσαν σποράδες αἱ νῆες, δύο μὲν εὐθύς ἠντομόλησαν, ἐν ἐτέραις δὲ ἀλλήλοις οἱ ἐμπλέοντες ἐμάχοντο, ἦν δὲ οὐδεὶς κόσμος τῶν ποιουμένων. ἰδόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι τὴν ταραχὴν εἴκοσι μὲν ναυσὶ πρὸς τοὺς Κερκυραίους ἐτάξαντο, ταῖς δὲ λοιπαῖς πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων, ὧν ἦσαν αἱ δύο Σαλαμινία καὶ Πάραλος.</p>	<p>Μτφρ. Ε.Κ. Βενιζέλος</p> <p>Εἰς το σημεῖον τούτο εὐρίσκετο ἡ στάσις, ὅταν τὴν τετάρτην ἢ πέμπτην ἡμέραν, μετὰ τὴν εἰς τὴν νῆσον μεταφορὰν τῶν ὀλιγαρχικῶν, ὁ Πελοποννησιακὸς στόλος ἀπὸ τὴν Κυλλήνην, ὅπου ἦτο ἠγκυροβολημένος μετὰ τὴν ἐκστρατεῖαν εἰς τὴν Ἰωνίαν, κατέπλευσεν, ἀποτελούμενος ἀπὸ πενήντα τρία πλοῖα ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν πάντοτε τοῦ Ἀλκίδου, τοῦ στόλου δ' ἐπέβαινε καὶ ὁ Βρασίδα· ὡς σύμβουλος. Ἀφοῦ δ' ἠγκυροβόλησαν τὴν νύκτα εἰς τὸν ἐπὶ τῆς ἠπειροῦ λιμένα τῶν Συβότων, ἤρχισαν πλέοντες περὶ τὰ ἐξημερώματα ἐναντίον τῆς Κερκύρας.</p> <p>Οἱ δημοκρατικοί, εὐρισκόμενοι εἰς πολλὴν ταραχὴν καὶ φόβον, ἐνεκα καὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως καὶ τοῦ ἐπερχομένου ἐχθρικοῦ στόλου, ἤρχισαν ἀμέσως νὰ εἰστοιμάζον ἐξήντα πλοῖα καὶ ὅσα ἐκάστοτε ἐξώπλιζαν ἐστελλαν ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, μολονότι οἱ Ἀθηναῖοι συνίστων ν' ἀφίσουν αὐτοὺς νὰ ἐκπλεύσουν πρῶτοι καὶ ἔπειτα ν' ἀκολουθήσῃ ὁλος μαζί ο ἰδικὸς τῶν στόλος, ὅταν εἰστοιμασθῇ. Καθὼς ἐπλησίαζαν πρὸς τὸν ἐχθρικὸν στόλον τὰ Κερκυραϊκὰ πλοῖα μεμονωμένα, δύο ἀπ' αὐτὰ ἠντομόλησαν ἀμέσως, ἐν εἰς ἄλλα πάλιν οἱ ἀποτελοῦντες τὰ πληρώματα ἤλθαν εἰς χεῖρας μετὰξὺ τῶν, καὶ γενικὴ ἐπεκράτει ἀταξία. Οἱ Πελοποννήσιοι, ἰδόντες τὴν σύγχυσιν, ἀνέταξαν εἴκοσι μόνον πλοῖα ἐναντίον τῶν Κερκυραίων, ὅλα δὲ τὰ ἄλλα ἐναντίον τῶν δώδεκα Ἀθηναϊκῶν, δύο τῶν ὁποίων ἦσαν ἡ Σαλαμινία καὶ ἡ Πάραλος.</p>	<p>Μτφρ. Ε. Λαμπρίδη</p> <p>Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο εὐρίσκεται ἡ στάσις, ὅταν οἱ ἐσωτερικὲς ταραχὲς τῆς Κερκύρας βρισκόνταν σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, τὴν τετάρτη ἢ πέμπτη μέρα μετὰ τὴν μεταφορὰ τῶν ὀλιγαρχικῶν ἐπὶ τὴν νῆσον, φτάνουν τὰ καράβια τῶν Πελοποννησίων ἀπὸ τὴν Κυλλήνην ὅπου ἔμεναν ἠγκυροβολημένα μετὰ τὸ ταξίδι τοῦ ἀπὸ τὴν Ἰωνία. Κ' ἦσαν ὅλα πενήντα τρία. Τα διοικούσε ὁ Ἀλκίδα, ὅπως καὶ προηγουμένως, καὶ ὁ Βρασίδα ταξίδευε μαζί τοῦ σα σύμβουλος. Ἀφοῦ ἐρίξαν ἀγκυρα ἐπὶ τῶν Συβότων, τὸ λιμάνι ἐπὶ τὴν ἀντικρὸν ἠπειρῶν, ἐκίνησαν γὰ νὰ χτυπήσουν τὴν Κερκύρα τὴν ἄλλη μέρα μόλις ξημέρωσε.</p> <p>Οἱ Κερκυραῖοι, ἐν μεγάλῃ ταραχῇ καὶ φόβῳ τόσο γὰ ὅσα εἶχανε γίνε ἐπὶ τὴν πολιτεία ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν ἀφίξη τῶν καραβίων, ἤρχισαν νὰ εἰστοιμάζονε βιαστικὰ ἐξήντα καράβια καὶ μόλις εἰστοιμαζόταν τὸ καθένα με ὀλόκληρο τὸ πληρωμά τοῦ, τὸ 'στελλαν ἐξω ἐναντίᾳ τῶν ἐχθρῶν, ἐνὸς οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ὁρμήνευαν νὰ τοὺς ἀφήσουν ν' ἀρμενίσουν ἐναντίᾳ τοῦ πρῶτου αὐτοῦ, κ' ὕστερα νὰ προχωρήσουν οἱ Κερκυραῖοι μ' ὅλα τοὺς τα καράβια μαζί. Καθὼς ὅμως βρέθηκαν τὰ Κερκυραϊκὰ μπροστὰ τῶν ἐχθρῶν σκόρπια, δύο ἀπ' αὐτὰ ἀμέσως ἀντομόλησαν πρὸς τὸν ἐχθρὸν, ἐνὸς μέσα ἐν μερικὰ ἄλλα πολεμοῦσαν ἀναμεταξύ τοὺς ὅσοι ἀποτελοῦσαν τὸ πληρωμά· καὶ δὲν ὑπῆρχε καμιά τάξη σ' αὐτὰ ποὺ γίνονταν. Ὅταν εἶδαν οἱ Πελοποννήσιοι τὴν ἀναστάτωση, ἤρχισαν εἴκοσι δικά τοὺς καράβια νὰ πάρουνε θέση ἀντίκρου ἐπὶ τῶν Κερκυραϊκῶν, καὶ με τ' ἄλλα στράφηκαν ἐναντίᾳ τῶν δώδεκα Ἀττικῶν, ποὺ τα δύο τοὺς ἦταν ἡ Σαλαμινία κ' ἡ Πάραλος.</p>
--	--	---

Θουκυδίδης, βιβλίο 3.78

<p>[78] καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι κακῶς τε καὶ κατ' ὀλίγας προσπίπτοντες ἔταλαιπώρουν τὸ καθ' αὐτούς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι φοβούμενοι τὸ πλῆθος καὶ τὴν περικύκλωσιν ἀθρόαις μὲν οὐ προσέπιπτον οὐδὲ κατὰ μέσον ταῖς ἐφ' ἑαυτοῦς τεταγμέναις, προσβαλόντες δὲ κατὰ κέρας καταδύουσι μίαν ναῦν. καὶ μετὰ ταῦτα κύκλον ταξαμένων αὐτῶν περιέπλεον καὶ ἐπειρῶντο θορυβεῖν. γνόντες δὲ οἱ πρὸς τοῖς Κερκυραίοις καὶ δείσαντες μὴ ὅπερ ἐν Ναυπάκτῳ γένοιτο, ἐπιβοηθοῦσι, καὶ γενόμεναι ἀθρόαι αἱ νῆες ἅμα τὸν ἐπίπλουν τοῖς Ἀθηναίοις ἐποιοῦντο. οἱ δ' ὑπεχώρουν ἤδη πρῦμναν κρουόμενοι καὶ ἅμα τὰς τῶν Κερκυραίων ἐβούλοντο προκαταφυγεῖν ὅτι μάλιστα, ἑαυτῶν σχολῆ τε ὑποχωρούντων καὶ πρὸς σφᾶς τεταγμένων τῶν ἐναντίων.</p>	<p>Μτφρ. Ε.Κ. Βενιζέλος</p> <p>Και τα μεν Κερκυραϊκά πλοία, επειδή επιτίθεντο ατάκτως και κατά μικράς ομάδας, υπέφεραν πολύ εις το μέρος όπου εναυμάχουν. Οι Αθηναίοι, εξ άλλου, φοβούμενοι περικύκλωσιν ἔνεκα της αριθμητικής υπεροχής του εχθρού, δεν προσέβαλαν μεν το κέντρον της ὄλης εχθρικής ἀπέναντί των παρατάξεως, ὄρμησαν ὁμως ἐναντίον της μιας των πτερύγων και κατεβύθισαν ἕνα πλοῖον, και μετὰ τούτο, επειδή τα Πελοποννησιακά πλοία παρετάχθησαν εις κύκλον, ἔπλεαν περίξ των και προσεπάθουν να επιφέρουν σύγχυσιν μεταξύ αυτών. Αλλ' επειδή ἀνελήφθησαν τούτο οι ἀπέναντι των Κερκυραίων ἀντιπαρατεταγμένοι και εφοβήθησαν μήπως επαναληφθῆ ὅ,τι εἶχε γίνει κατὰ την ναυμαχίαν της Ναυπάκτου, προσέτρεξαν εις βοήθειαν, και ο στόλος, ἠνωμένος ἤδη ἤρχισε να επιτίθεται συγγρόνως ἐναντίον των Αθηναίων. Οι τελευταῖοι, εξ άλλου, ἤρχισαν ἤδη να υποχωροῦν, ἀνακρούοντες πρῦμναν, και ἐπεδίωκαν συγγρόνως, ὅπως δια της βραδείας των υποχωρήσεως και της ἐναντίον των συγκεντρώσεως ὅλου του εχθρικού στόλου, ὅσον το δυνατόν περισσότερα Κερκυραϊκά πλοία προλάβουν να καταφύγουν εις τον λιμένα.</p>	<p>Μτφρ. Ε. Λαμπρίδη</p> <p>Επειδή οι Κερκυραίοι ρίχονταν ἀπάνω στα εχτρικά χωρίς τέχνη και λίγοι-λίγοι κακοπάθαιναν και νικήθηκαν στο δικό τους μέρος της ναυμαχίας. Οι Αθηναίοι πάλι, επειδή φοβούνταν μην κυκλωθούν από τα εχτρικά καράβια που ήταν πολλά, δεν ἔκαναν επίθεση σ' ὅλα τα καράβια μαζί, ούτε στη μέση ἐκείνων που ήταν ταγμένα ἀπέναντί τους, ἀλλά τα χτυποῦσαν από τα πλάγια, και βύθισαν ἕνα καράβι. Και ὕστερ' απ' αὐτό, καθώς οι εχτροί ήταν παραταγμένοι σε κύκλο ἀρμένιζαν οι Αθηναίοι γύρω-γύρω τους και πάσκιζαν να τα ρίξουνε σε σύγχυση. Ὄταν το πήραν αὐτό εἶδηση, ὅσα εἶχαν ταχτεῖ να πολεμήσουν τους Κερκυραίους, κ' επειδή φοβήθηκαν μην ξαναγίνει ὅ,τι εἶχαν πάθει στη Ναύπακτο, ἔτρεξαν να βοηθήσουν τ' ἄλλα, κι ὅταν μαζεῦτηκαν ὅλα μαζί, κάνουν ἔφοδο καταπάνω στ' Αθηναϊκά. Τότε οι Αθηναίοι ἄρχισαν να κάνουν πίσω με την πρῦμη, γιατί ἤθελαν συνάμα να προφτάσουν οι Κερκυραίοι, ὅσο ήταν μορετό, να καταφύγουνε στο λιμάνι πριν απ' αὐτούς, ἀφού αὐτοῖ οι ἴδιοι υποχωροῦσαν ἀργά, κι ολόκληρος ο εχτρικός στόλος ἦταν ταγμένος να τους πολεμήσει.</p>
--	--	--

Θουκυδίδης, βιβλίο 3.79-80

<p>[79] Ἡ μὲν οὖν ναυμαχία τοιαύτη γενομένη ἐτελεύτα ἐς ἡλίου δύσιν, καὶ οἱ Κερκυραῖοι δεῖσαντες μὴ σφίσις ἐπιπλεύσαντες ἐπὶ τὴν πόλιν ὡς κρατοῦντες οἱ πολέμιοι ἢ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀναλάβωσιν ἢ καὶ ἄλλο τι νεωπερίωσι, τοὺς τε ἐκ τῆς νήσου πάλιν ἐς τὸ Ἡραῖον διεκόμισαν καὶ τὴν πόλιν ἐφύλασσον. οἱ δ' ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐκ ἐτόλμησαν πλεύσαι κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ, τρεῖς δὲ καὶ δέκα ναῦς ἔχοντες τῶν Κερκυραίων ἀπέπλευσαν ἐς τὴν ἠπειρον, ὅθεν περ ἀνηγάγοντο. τῆ δ' ὕστερα ἰαία ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐδὲν μᾶλλον ἐπέπλεον, καί περ ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ φόβῳ ὄντας καὶ Βρασίδου παραινοῦντος, ὡς λέγεται, Ἀλκίδα, ἰσοψήφου δὲ οὐκ ὄντος· ἐπὶ δὲ τὴν Λευκίμμην τὸ ἀκρωτήριον ἀποβάντες ἐπόρθουν τοὺς ἀγρούς.</p>	<p>Μτφρ. Ε.Κ. Βενιζέλος</p> <p>Τοιαύτη υπήρξε η πορεία της ναυμαχίας, η οποία ἔληξε με την δύσιν του ἡλίου. Οἱ Κερκυραῖοι, φοβηθέντες μήπως ο εχθρός, ενθαρρυνόμενος ἀπὸ τὴν νίκη, ἐπιτεθὴ ἐναντίον τῆς πόλεως καὶ ἡ παραλάβη ἀπὸ τὴν νήσον τοὺς ἐκεῖ κρατουμένους αἰχμαλώτους, ἢ προβῆ εἰς καμμίαν ἄλλην ἐχθρικήν ἐνέργειαν, ἐπανέφεραν εἰς τὸν ναόν τῆς Ἡρας ἀπὸ τὴν νήσον τοὺς ἐκεῖ κρατουμένους καὶ ἔλαβαν μέτρα πρὸς φρούρησιν τῆς πόλεως. Οἱ Πελοποννήσιοι, ἐξ ἄλλου, δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον τῆς πόλεως, μολονότι ἐνίκησαν κατὰ τὴν ναυμαχίαν, ἀλλ' ἀπέπλευσαν εἰς τὸ μέρος τῆς στερεάς, ἀπὸ τὸ ὁποῖον εἶχαν ἐκπλεύσει, ἔχοντες μαζί των καὶ δεκατρία αἰχμάλωτα Κερκυραϊκά πλοία. Οὔτε τὴν ἐπομένην εἶχαν περισσότεραν διάθεσιν νὰ πλεύσουν ἐναντίον τῆς πόλεως, μολονότι ἐπεκράτει πολλὴ σύγχυσις καὶ φόβος μεταξύ των κατοίκων καὶ ὁ Βρασίδης, ὡς λέγεται, ἐπέμεινε πολὺ πρὸς τούτο πλησίον τοῦ Ἀλκίδου, ὁ ὁποῖος ὅμως εἶχε τὴν νικῶσαν ψήφον. Ἐνήργησαν μόνον ἀπόβασιν εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Λευκίμνης, καὶ κατέστρεψαν τοὺς ἀγρούς.</p>	<p>Μτφρ. Ε. Λαμπρίδη</p> <p>Τέτοιας λογῆς λοιπὸν ἐγίνε ἐκείνη ἡ ναυμαχία καὶ τέλειωσε καθὼς βασιλεύε ο ἡλῖος. Ἐπειδὴ ὅμως φοβήθηκαν οἱ Κερκυραῖοι μήπως ἐρθοῦν οἱ ἐχθροὶ στὴν πολιτεία σα νικητῆς πρὸς ἦταν καὶ εἴτε ἄρουν τοὺς δικούς τους ἀπὸ τὸ νησί, εἴτε κάνουν κανένα ἄλλο πραξικόπημα, ξεσήκωσαν πάλι τοὺς ολιγαρχικούς καὶ τοὺς μετέφεραν πίσω στο Ἡραῖο, ἐνὼ συγχρόνως ἔβαλαν φρουρὲς στὴν πολιτεία. Αὐτοὶ ὅμως δὲν τόλμησαν ν' ἀρμενίσουν ἐνάντια στὴν πολιτεία, μ' ὄλο που εἶχαν νικήσει στὴ ναυμαχία καὶ εἶχαν πιάσει δέκα τρία καράβια τῶν Κερκυραίων, ἀλλὰ ἐφυγαν γυρίζοντας στο λιμάνι τῆς ἀπέναντι στεριάς ἀπ' ὅπου εἶχαν σηκώσει ἀγκυρα τὸ πρωί. Τὴν ἄλλη μέρα πάλι δὲν ἀρμένισαν κατὰ τὴν πολιτεία, ἀν καὶ οἱ Κερκυραῖοι βρισκόνταν σε μεγάλη ἀναστάτωση καὶ φόβο, κὶ ὁ Βρασίδης τοὺς παρακινούσε νὰ τὸ κάνουν, καθὼς ἔλενε, ὅμως ἡ ψήφος τοῦ δὲν εἶχε τὸ ἴδιο βῆρος με τοῦ Ἀλκίδα· ἔκαμαν ὅμως ἀπόβαση στο ἀκρωτήρι τῆς Λευκίμνης καὶ ρήμαξαν τα γύρω χωράφια.</p>
<p>[80] Ὁ δὲ δῆμος τῶν Κερκυραίων ἐν τούτῳ περιδεὴς γενόμενος μὴ ἐπιπλεύσωσιν αἱ νῆες, τοῖς τε ἰκέταις ἦσαν ἐς λόγους καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅπως σωθήσεται ἡ πόλις, καὶ τινὰς αὐτῶν ἔπεισαν ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι· ἐπλήρωσαν γὰρ ὅμως τριάκοντα προσδεχόμενοι τὸν ἐπίπλου. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι μέχρι μέσου ἡμέρας δηώσαντες τὴν γῆν ἀπέπλευσαν, καὶ ὑπὸ νύκτα αὐτοῖς ἐφρουκτωρήθησαν ἐξήκοντα νῆες Ἀθηναίων προσπλέουσαι ἀπὸ Λευκάδος· ἄς οἱ Ἀθηναῖοι πυθανόμενοι τὴν στάσιν καὶ τὰς μετ' Ἀλκίδου ναῦς ἐπὶ Κέρκυραν μελλούσας πλεῖν ἀπέστειλαν καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους στρατηγόν.</p>	<p>Ἐν τῷ μεταξύ, οἱ δημοκρατικοὶ τῆς Κέρκυρας, κατατρομαγμένοι μήπως ὁ στόλος ἐπιτεθὴ ἐναντίον των, ἦλθαν εἰς διαπραγματεύσεις πρὸς τοὺς ἰκέτας καὶ τοὺς λοιποὺς ολιγαρχικούς περὶ τῶν καταλληλοτέρων μέσων πρὸς σωτηρίαν τῆς πόλεως, καὶ ἔπεισαν μερικούς ἀπ' αὐτοὺς νὰ ἐπιβοῦν τῶν πλοίων. Οἱ Κερκυραῖοι, τῶνόντι, παρ' ὅλας τὰς δυσκολίας, κατόρθωσαν νὰ ἐξοπλίσουν τριάντα τοιαῦτα. Οἱ Πελοποννήσιοι, ἐν τούτοις, ἀφού μέχρι μεσημβρίας κατέστρεψαν τὴν ὑπαιθρον χώραν, ἀπέπλευσαν. Καὶ ἐν καιρῷ νυκτός ἔλαβαν δια ὀπτικὸν τηλεγράφου τὴν εἶδησιν, ὅτι ἐπλησίαζεν Ἀθηναϊκὸς στόλος ἐξήντα πλοίων, προερχόμενος ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Λευκάδος, τὸν ὁποῖον ἀπέστειλαν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Εὐρυμέδοντος, υἱοῦ τοῦ Θουκλέους, ἀμα ἔμαθαν τὴν στάσιν καὶ τὸν ἐπικείμενον εἰς Κέρκυραν κατάπλου τοῦ στόλου τοῦ Ἀλκίδου.</p>	<p>Στο μεταξύ οἱ δημοκρατικοὶ στὴν Κέρκυρα εἶχαν πάθει τέτοιον πανικὸ μὴν ἐρθοῦν κατὰ τὴν πολιτεία τα ἐχθρικά καράβια, ὥστε ἄρχισαν διαπραγματεύσεις τόσο με τοὺς ἰκέτες, στο Ἡραῖο, ὅσο καὶ με ἄλλους ολιγαρχικούς παράγοντες γιὰ νὰ βρεθεῖ τρόπος νὰ σωθεῖ ἡ πολιτεία. Κ' ἔπεισαν μερικούς ἀπ' αὐτοὺς νὰ μπουνε στα καράβια· κ' ἔτσι ὅμως μόλις κατόρθωσαν νὰ ἐπανδρῶσουν τριάντα. Οἱ Πελοποννήσιοι πάλι, ἀφού ρήμαξαν τα χωράφια ὡς τὸ μεσημέρι, γύρισαν πίσω στα Σύβοτα, καὶ κατὰ τὸ βράδυ ἔλαβαν εἶδηση με φωτεινὰ σήματα πὼς ἀρμενίζουν κατὰ κει ἐξήντα Ἀθηναϊκά καράβια, που ἐρχόνται ἀπὸ τὴ Λευκάδα αὐτὰ τα ἐστειλαν οἱ Ἀθηναῖοι μόλις πληροφορηθήσαν τὴν ἐσωτερικὴ ἀναταραχὴ στὴ Κέρκυρα, καὶ πὼς τα καράβια τοῦ Ἀλκίδα σκόπευαν νὰ πάνε κατὰ κει καὶ στρατηγὸ μαζί τοὺς ἐστειλαν τὸν Εὐρυμέδοντα, τὸ γιο τοῦ Θουκλή.</p>

Θουκυδίδης, βιβλίο 3.81

<p>[81] οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλευσαὶ κελεύσαντες ἄς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ὅσῳ περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἶ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσβῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἡραῖον τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πενήτην ἀνδρα δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπέισθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γιγνόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἄς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευσον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δήμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων· πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου, καὶ οἶον φιλεῖ ἐν τῷ τοιοῦτῳ γίγνεσθαι, οὐδὲν ὅτι οὐ ξυνέβη καὶ ἔτι περαιτέρω. καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο, οἱ δὲ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον.</p>	<p>Μτφρ. Ε.Κ. Βενιζέλος</p> <p>Συνελεύει τούτου, οἱ Πελοποννήσιοι, μόλις ἐνύκτωσαν, ἀνεχώρησαν ἐσπευσμένως, ἐπιστρέφοντες εἰς τὰ ἴδια καὶ πλεόντες πλησίον τῆς ακτῆς, καὶ ἀφοῦ ἔστυραν καὶ μετέφεραν τὰ πλοῖα δια τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Λευκάδος, δια νὰ μὴ γίνουσαν ἀντιληπτοί, περιπλέοντες τὴν νῆσον, συνέχισαν τὸν πλοῦν τῆς ἐπιστροφῆς. Οἱ Κερκυραῖοι, ἐξ ἄλλου, ἀντιληφθέντες τὴν προσέγγισιν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου καὶ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἐχθρικοῦ, μετέφεραν ἐντὸς τῆς πόλεως τοὺς Μεσσηνίους, οἱ ὁποῖοι ἕως τότε ἔμεναν ἐκτὸς αὐτῆς, καὶ διατάξαντες τὰ πλοῖα, ποὺ εἶχαν ἐξοπλίσει, νὰ μετασταθμεύσουν περιπλέοντα τὴν πόλιν [ἀπὸ τὸν λιμένα τοῦ Ἀλκινόου] εἰς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἤρχισαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἐν λόγῳ πλοῦ νὰ φονεύουν κάθε ἀντίπαλον, ο ὁποῖος ἔτυχε νὰ πέσῃ εἰς τὰ χέρια τῶν. Ἐκτὸς τούτου, μετὰ τὴν ἀφίξιν τῶν πλοίων εἰς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἀποβιβάζοντες ἀπὸ τὰ πλοῖα ὅσους εἶχαν πείσει νὰ ἐπιβῶν αὐτῶν, τοὺς ἐθανάτωσαν. Ἦλθαν ἐπίσης εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἥρας, καὶ ἀφοῦ ἔπεισαν περὶ τοὺς πενήτητα ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ κατέταξεν νὰ ὑποβληθῶν εἰς δίκην, τοὺς καταδίκασαν ὅλους εἰς θάνατον. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ἐκεῖτας, ὅσοι δὲν εἶχαν δεχθῆ νὰ δικασθῶν, βλέποντες τὰ γινόμενα, ἤρχισαν ν' ἀλληλοσκοτώνωνται μέσα εἰς τὸν ἴδιον τὸν ναὸν. Μερικοὶ ἀπηγγιζόντο ἀπὸ τὰ δένδρα καὶ ἄλλοι ἠυτοκτόνον, ὅπως ἠμποροῦσε ο καθεὶς. Ολόκληρον ἄλλωστε τὴν εβδομάδα, κατὰ τὴν ὁποίαν ο Εὐρυμέδων με τὰ ἐξήντα πλοῖα τοῦ παρέμεινε ἐκεῖ μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ, οἱ Κερκυραῖοι ἐξηκολούθησαν νὰ φονεύουν ὅσους ἀπὸ τοὺς συμπολίτας τῶν θεαῶρων ἐχθροὺς τῶν, καὶ μολονότι ἰσχυρίζοντο ὅτι καταδιώκων μόνον ἐκείνους ποὺ ἤθελαν νὰ καταλύσουν τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, πράγματι ὁμως μερικοὶ ἐφονεύθησαν πρὸς ἰκανοποίησιν προσωπικῶν παθῶν, καὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι εἶχαν δανείσει χρήματα, ἀπὸ τοὺς οφειλέτας τῶν. ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ ἴδῃ τὸν θάνατον ὑπὸ ὅλας τοὺς μορφάς. Καμμία ἀπὸ τὰς φρικαλεότητας ποὺ εἶναι συνήθεις εἰς τοιαύτας περιστάσεις δὲν ἔλειπε καὶ χειρότεραι ἀκόμη ἔλαβαν χώραν. Διότι πατέρες ἐφόνευσαν τὰ τέκνα τῶν, καὶ ἐκεῖται ἀπεσπῶντο ἀπὸ τοὺς ναοὺς καὶ ἐφονεύοντο πλησίον. Μερικοὶ μάλιστα ἀπέθαναν ἐντὸς τοῦ ναοῦ τοῦ Διονύσου, τοῦ ὁποῖοι αἱ θύραι ἀπεφράχθησαν δια τοίχου.</p>	<p>Μτφρ. Ε. Λαμπρίδη</p> <p>Εὐθύς τότε οἱ Πελοποννήσιοι, ἀρμενίζοντας νύχτα καὶ ξυστά, στη στεριά, ξεκίνησαν νὰ γυρῶσουν στὸν τόπο τοὺς ὅσο ἠμποροῦσαν πιο γρήγορα. Καὶ πέρασαν τὰ καράβια πάνω ἀπὸ τὸν ἰσθμὸ τῆς Λευκάδας σερνάμενα στη στεριά, γιὰ νὰ μὴ κάνουν τὸ γύρο τοῦ νησιοῦ καὶ τοὺς ἴδουσαν. Οἱ Κερκυραῖοι πάλι, μόλις τὸ πῆραν εἶδηση πὼς πλησιάζουν τ' Ἀττικὰ καράβια καὶ φεύγουν τὰ ἐχθρικά, ἔμπασαν μέσα στὴν πολιτεία κρυφὰ τοὺς Μεσσηνίους ποὺ τοὺς κρατοῦσαν προτιέτερα ἀπ' ὄζω καὶ πρόσταξαν τὰ πλοῖα ποὺ εἶχαν ἐπανδρῶσει ν' ἀρμενίσουνε γύρω πρὸς τὸν Ὑλλαϊκὸ κόλπο· κ' ἐνῶ αὐτὰ ἔλαμναν πρὸς τὰ ἐκεῖ ἄρχισαν νὰ σκοτώνουν ὁποῖον προσωπικὸ τοὺς ἐχθροὺς τύχαιναν νὰ πιάσουν κ' ἀπὸ τὰ καράβια κατέβασαν ὅσους εἶχαν πείσει νὰ μπουῖνε νὰ ὑπηρετήσουν καὶ τοὺς ἐσκότωσαν κὶ αὐτοὺς. Πηγαίνοντας καὶ στο Ἡραῖο ἔπεισαν πενήτητα ἐκεῖτες νὰ υποβληθῶν σε δίκη καὶ τοὺς καταδίκασαν ὅλους σε θάνατο. Οἱ περισσότεροι ὁμως ἐκεῖτες, ὅσοι δὲν εἶχαν ἀφήσει τὸ ἱερό, βλέποντας τὸ τι γινόταν, σκότωσαν ο ἕνας τὸν ἄλλον, ἐκεῖ ποὺ βρίσκονταν μέσα στο ἱερό, καὶ μερικοὶ κρεμιάστηκαν ἀπὸ τὰ δέντρα, κὶ ἄλλοι αυτοκτόνησαν με ἄλλους τρόπους, ὅπως ἠμποροῦσε ο καθένας. Καὶ γιὰ ἐφτά ἡμέρες, ὅσες ἔμεινε ὁ Εὐρυμέδων με τὰ ἐξήντα καράβια τοῦ ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ἔφτασε, οἱ Κερκυραῖοι σκότωναν ὅσους νόμιζαν πὼς ἦταν ἐχθροὺς τοὺς, προβάλλοντας ὡς πρόφαση, πὼς αὐτοὶ ἤθελαν νὰ καταλύσουν τὴ δημοκρατία, ἀλλὰ πολλοὶ θανατώθησαν κὶ ἀπὸ ἰδιωτικὰ μῖση, κὶ ἄλλοι ἀπὸ ἀνθρώπους, ποὺ εἶχαν πάρει δανεικὰ ἀπ' αὐτοὺς, ἀκριβῶς γιὰ τὰ χρήματα ποὺ τοὺς χροστούσαν· ὁ θάνατος πῆρε χίλιες μορφές κ' ἔγιναν ὅλες οἱ φρικαλεότητες ποὺ γίνονται συνήθως σε τέτοιες περιστάσεις κὶ ἀκόμα χειρότερα. Δὲν ἔμεινε ὠμότητα ποὺ νὰ μὴ τὴ διαπράξουν καὶ ξεπεράστηκαν ὅλες οἱ γνωστὲς ἀπαισιότητες. Καὶ πατέρας σκότωνε τὸ γιο, κὶ ἀπὸ τὰ ἱερά τοὺς ἀποτραβῶσαν με τὴ βία, ἢ τοὺς σκότωναν ἐνῶ ἀγκάλιαζαν τοὺς βωμοὺς, καὶ μερικοὶ πέθαναν ἢ τοὺς θάψανε ζωντανούς στο ἱερό τοῦ Διονύσου, ποὺ τὸ ἔχτισαν γύρω-γύρω με τοίχους οἱ ἐχθροὶ τοὺς γιὰ νὰ μὴ βγεῖ κανεὶς</p>
--	--	---

Θουκυδίδης, βιβλίο 3.82

<p>[82] Οὕτως ὠμῆ <ή> στάσις προουχώρησε, καὶ ἔδοξε μᾶλλον, διότι ἐν τοῖς πρώτῃ ἐγένετο, ἐπεὶ ὕστερόν γε καὶ πᾶν ὡς εἰπεῖν τὸ Ἑλληνικὸν ἐκινήθη, διαφορῶν οὐσῶν ἕκασταχοῦ τοῖς τε τῶν δήμων προστάταις τοὺς Ἀθηναίους ἐπάγεσθαι καὶ τοῖς ὀλίγοις τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ ἐν μὲν εἰρήνῃ οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφασιν οὐδ' ἐτοίμων παρακαλεῖν αὐτοὺς, πολεμουμένων δὲ καὶ ξυμμαχίας ἅμα ἑκατέροις τῇ τῶν ἐναντίων κακώσῃ καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ προσποιήσῃ ῥαδίως αἰ ἐπαγωγᾷ τοῖς νεωτερίζειν τι βουλομένοις ἐπορίζοντο. καὶ ἐπέπεσε πολλὰ καὶ χαλεπὰ κατὰ στάσιν ταῖς πόλεσι, γιγνόμενα μὲν καὶ αἰεὶ ἐσόμενα, ἕως ἂν ἡ αὐτῆ φύσις ἀνθρώπων ἦ, μᾶλλον δὲ καὶ ἡσυχαιότερα καὶ τοῖς εἶδεσι διηλλαγμένα, ὡς ἂν ἕκασται αἰ μεταβολαὶ τῶν ξυντυχιῶν ἐφιστῶνται. ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν αἴ τε πόλεις καὶ οἱ ἰδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσι διὰ τὸ μὴ ἐς ἀκουσίους ἀνάγκας πίπτειν· ὁ δὲ πόλεμος ὑφελῶν τὴν εὐπορίαν τοῦ καθ' ἡμέραν βίαιος διδάσκαλος καὶ πρὸς τὰ παρόντα τὰς ὀργὰς τῶν πολλῶν ὅμοιοι. ἐστασίαζέ τε οὖν τὰ τῶν πόλεων, καὶ τὰ ἐφυστεριζοντά που πύσσει τῶν προγενομένων πολὺ ἐπέφερε τὴν ὑπερβολὴν τοῦ καινουῦσθαι τὰς διανοίας τῶν τ' ἐπιχειρήσεων περιτεχνήσῃ καὶ τῶν τιμωριῶν ἀτοπία. καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαίῳσει. τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος ἀνδρεία φιλέταιρος ἐνομίσθη, μέλλησις δὲ προμηθῆς δειλία εὐπρεπής, τὸ δὲ σῶφρον τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα, καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετὸν ἐπὶ πᾶν ἀργόν· τὸ δ' ἐμπλήκτως ὅξυ ἀνδρὸς μοῖρα προσετέθη, ἀσφαλεία δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι ἀποτροπῆς πρόφασις εὐλογος. καὶ ὁ μὲν χαλεπαίνων πιστὸς αἰεὶ, ὁ δ' ἀντιλέγων αὐτῷ ὑποπτος. ἐπιβουλεύσας δὲ τις τυχῶν ξυνετὸς</p>	<p>μετάφραση Ἀγγελοῦ Βλάχου στο σχολικό βιβλίο</p>	<p>Μτφρ. Ε. Λαμπρίδη</p> <p>Σε τέτοιες ἄκρες ἀγριότητες ἔφτασε ὁ ἐμφύλιος πόλεμος καὶ φάνηκε φριχτὸς περισσότερο γιατί ἦταν ἀπὸ τις πρώτες ἐκδηλώσεις, ἐνῶ ἀργότερα μπορεῖ νὰ πει κανεὶς πὼς ὁλόκληρος ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος συνταράχθηκε με τὸν ἴδιο τρόπο, γιατί ὑπῆρχαν ἐσωτερικὲς διαφορὲς σε κάθε τόπο ἀνάμεσα στους δημοκρατικὸς ἀρχηγούς, που καλοῦσαν τοὺς Ἀθηναίους νὰ τοὺς υποστηρίξουν, καὶ στους ὀλιγαρχικὸς, που φώναζαν τοὺς Λακεδαιμονίους. Βέβαια, σε καιρὸ εἰρήνης, δε θα ἦταν εὐκόλο νὰ βρουν αἰτία γιὰ ἐπανάσταση, οὔτε θα ἦταν τόσο πρόθυμοι νὰ καλέσουνε βοήθεια ἀπ' ἐξω· ἀλλὰ τώρα που βρίσκονταν σε πόλεμο οἱ δυο μεγάλοι, καὶ ὑπῆρχαν οἱ συμμαχίες με τὸν ἕναν ἢ τὸν ἄλλον ἀπὸ τοὺς δυο, δεν ἐδίσταζαν νὰ επικαλεστοῦν τὴ βοήθειά τοὺς καὶ νὰ τὴν ἐπιτύχουν ὅσοι ἠθελαν νὰ κάνουν πραξικόπημα γιὰ ν' ἀλλάξουν τὸ καθεστῶς, γιὰ νὰ βλάψουν τοὺς ἐχτροὺς τοὺς καὶ συνάμα γιὰ νὰ ἐνισχύσουν τὴ δικὴ τοὺς μερίδα. Κ' ἐπῆσαν πολλὲς καὶ βαρεῖές συμφορὲς στα διάφορα κράτη ἀπὸ τις ἐσωτερικὲς τοὺς ἐπανάστασεις, τέτοιες που γίνονται βέβαια καὶ θα γίνονται πάντοτε ὅσο μένει ἴδιο τὸ φυσικὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ που μπορεῖ νὰ συντύχουν πιο ἄγρια ἢ πιο μαλακά, καὶ που θ' ἀλλάζονε μορφή ἀνάλογα με τὸ πὼς θα παρουσιαστοῦν κάθε φορὰ οἱ παραλλαγμένες περιστάσεις. Γιὰτι σε καιροὺς εἰρήνης κι ὅταν ὑπάρχει σχετικὴ εὐημερία, τόσο οἱ πολίτες ὅσο καὶ τὰ άτομα, εἶναι πιο καλοπροαίρετοι ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλον, ἐπειδὴ δε φτάνουνε σε ἀπόγνωση ἀπὸ ἄκρα ἀνάγκη που δεν τοὺς ἤρθε με τὴ θέλησή τοὺς· ὁ πόλεμος ὅμως, που παίρνει ὑπόουλα κάτω ἀπ' τὰ πόδια τῶν ἀνθρώπων τὴν εὐκολία νὰ κερδίζουν τὸ καθημερινό τοὺς, τοὺς διδάσκει τὴν ὠμότητα, κ' ἐντείνει τὴν ἀγανάχτηση τῶν πολλῶν ἀνάλογα με τὴν κατάσταση ὅπου τοὺς φέρνει. Γίνονταν λοιπὸν ἐπανάστασεις στις πολιτείες, κι ἀν τυχόν καμιά εἶχε καθυστερήσει, μαθαίνοντας τὸ τι εἶχε σταθεῖ ἀλλοῦ προτῆτερα, προχωροῦσε μακρῆτερα στις ἄκρες βιαιότητες, καὶ ξάναβαν τὰ μυαλά τῶν ἀνθρώπων προσπαθώντας νὰ ἐπινοήσουν κάτι χειρότερο καὶ πιο περίτεχνο, καὶ νὰ ἐπιβάλουν πιο τερατώδικες ἀντεκδικήσεις. Καὶ νόμισαν πὼς εἶχαν τὸ δικαίωμα ν' ἀλλάξουν καὶ τὴ συνειθισμένη ἀνταπόκριση τῶν λέξεων πρὸς τὰ πράγματα, γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τις πράξεις τοὺς. Ἐτσι ἡ ἀστόχαστη ἀποκοτιά θεωρήθηκε παλληκαριά γι' ἀγάπη τῶν συντρόφων, ὁ δισταγμὸς ἀπὸ πρόνοια γιὰ τὸ μέλλον δειλία που προβάλλει ἐνάρτερες δικαιολογίες, ἡ γνωστικὴ μετριοπάθεια ὡς</p>
--	--	--

καὶ ὑπονοήσας ἔτι δεινότερος·
προβουλεύσας δὲ ὅπως μηδὲν αὐτῶν
δεήσει, τῆς τε ἑταιρίας διαλυτῆς καὶ
τοὺς ἐναντίους ἐκπεπληγμένους.
ἀπλῶς δὲ ὁ φθάσας τὸν μέλλοντα
κακόν τι δρᾶν ἐπιηγεῖτο, καὶ ὁ
ἐπικελεύσας τὸν μὴ διανοούμενον.
καὶ μὴν καὶ τὸ ξυγγενὲς τοῦ
ἑταιρικοῦ ἀλλοτριώτερον ἐγένετο διὰ
τὸ ἐτοιμότερον εἶναι ἀπροφασίστως
τολμᾶν· οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων
νόμων ὠφελίας αἰ τοιαῦται ξύνοδοι,
ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας
πλεονεξία. καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτοὺς
πίστεις οὐ τῷ θεῖῳ νόμῳ μᾶλλον
ἐκρατύνοντο ἢ τῷ κοινῇ τι
παρανομήσαι. τὰ τε ἀπὸ τῶν
ἐναντίων καλῶς λεγόμενα
ἐνεδέχοντο ἔργων φυλακῇ, εἰ
προὔχοιεν, καὶ οὐ γενναϊότητι.
ἀντιτιμωρησασθαι τέ τινα περὶ
πλείονος ἦν ἢ αὐτὸν μὴ προπαθεῖν.
καὶ ὅρκοι εἴ που ἄρα γένοιτο
ξυναλλαγῆς, ἐν τῷ αὐτίκα πρὸς τὸ
ἄπορον ἑκατέρῳ διδόμενοι ἴσχυον
οὐκ ἐχόντων ἄλλοθεν δύναμιν· ἐν δὲ
τῷ παρατυχόντι ὁ φθάσας θαρσῆσαι,
εἰ ἴδοι ἄφαρκτον, ἥδιον διὰ τὴν
πίστιν ἐτιμωρεῖτο ἢ ἀπὸ τοῦ
προφανοῦς, καὶ τότε τε ἀσφαλὲς
ἐλογίζετο καὶ ὅτι ἀπάτη
περιγενόμενος ξυνέσεως ἀγώνισμα
προσελάμβανεν. ὅρα δ' οἱ πολλοὶ
κακοῦργοι ὄντες δεξιοὶ κέκληνται ἢ
ἀμαθεῖς ἀγαθοί, καὶ τῷ μὲν
αἰσχύνονται, ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται.
πάντων δ' αὐτῶν αἴτιον ἀρχὴ ἢ διὰ
πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν· ἐκ δ'
αὐτῶν καὶ ἐς τὸ φιλονικεῖν
καθισταμένων τὸ πρόθυμον. οἱ γὰρ
ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες μετὰ
ὀνόματος ἑκάτεροι εὐπρεποῦς,
πλήθους τε ἰσονομίας πολιτικῆς καὶ
ἀριστοκρατίας σώφρονος
προτιμήσει, τὰ μὲν κοινὰ λόγῳ
θεραπεύοντες ἄθλα ἐποιῶντο,
παντὶ δὲ τρόπῳ ἀγωνιζόμενοι
ἀλλήλων περιγίγνεσθαι ἐτόλμησάν
τε τὰ δεινότατα ἐπεξῆσάν τε τὰς
τιμωρίας ἔτι μείζους, οὐ μέχρι τοῦ
δικαίου καὶ τῆ πόλει ξυμφόρου
προτιθέντες, ἐς δὲ τὸ ἑκατέρους που
αἰεὶ ἠδονὴν ἔχον ὀρίζοντες, καὶ ἢ
μετὰ ψήφου ἀδίκου καταγνώσεως ἢ
χειρὶ κτώμενοι τὸ κρατεῖν ἐτοιμοί

πρόφραση ἀνανδρίας, καὶ ἡ ἰκανότητα να
βλέπει κανεῖς ὅλες τις πλευρὲς μιᾶς
κατάστασης, ἀνικανότητα να δράσει ἀπὸ
καμιά· τὴν ἀτόμοι καὶ βίαιη ἀντίδραση,
τὴν πρόσθεσαν στα προτερήματα τοῦ
αντρός, καὶ ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τις ραδιοῦργίε
λογίστηκε φαινομενικὰ λογικὴ πρόφραση
για ν' ἀποφύγει κανεῖς τὸν κίντυνο. Τὸν
ἀδιάκοπα ἐξᾶλλο κατήγορο τὸν
θεωροῦσαν πάντα ἀξιόπιστο, ὅποιον ὁμῶς
τοῦ ἀντιμιλοῦσε, τὸν υποψιάζονταν για
προδοσία. Κι ἀν ἔκανε κανεῖς ραδιοῦργίε
καὶ πετύχαινε, τὸν εἶχαν για ἐξυπνο, κι
ὅποιος υποψιαζόταν καὶ ξεσκεπαζε
ἐγκαίρα τα σχέδια τοῦ ἄλλου ἦταν ἀκόμα
πιο καπάτσος. Ὅποιος ὁμῶς προνοοῦσε
ὅστε να μὴ χρειαστοῦν αὐτὰ καθόλου,
ἔλεγαν πως διαλύει τὸ κόμμα κι ἀφήνει να
τὸν τρομοκρατήσουν οἱ ἀντίπαλοι. Καὶ μ'
ἓνα λόγο, ὅποιος πρόφταινε να κάνει τὸ
κακὸ πρὶν ἀπὸ τὸν ἄλλον ἀκούγει
παινέματα, καθὼς κι ὅποιος παρακινούσε
στο κακὸ ἓναν ἄλλον που δεν το εἶχε
προτῆτερα βάλει στο νοῦ τοῦ. Κι ο
συγγενὴς λογίζονταν πιο ξένος ἀπὸ τὸν
κομματικὸ σύντροφο, ἐπειδὴ ὁ σύντροφος
ἦταν πιο πρόθυμος να ριχτεῖ στον κίντυνο
για τὸ κόμμα χωρὶς να εξετάσει τὴν
ἀληθινὴ αἰτία τῆς πράξης τοῦ. Οἱ
κομματικοὶ σύντροφοι δε συνδεόταν
μεταξὺ τοὺς σύμφωνα με τοὺς νόμους που
ἴσχυαν γι' ἀμοιβαία ὠφέλεια ἀλλὰ για να
κερδίσουν πλεονεχτήματα στο πείσμα τῶν
νόμων καὶ τῶν κοινωνικῶν ἠθῶν. Καὶ τὴν
ἐμπιστοσύνη μεταξὺ τοὺς δεν τὴν
ἐπικύρωσαν ὅρκοι πρὸς τοὺς θεοὺς, ὅπως
συνηθιζόταν ἄλλοτε, ἀλλὰ ο σκοπὸς να
πατήσουν τὸ νόμο με κοινὴν ἐνέργεια. Τις
δίκαιες προτάσεις τῶν ἀντιπάλων τις
δέχονταν μ' ἐπιφύλαξη παρακολουθώντας
τις πράξεις τοὺς ἀνήταν πιο ἰσχυροὶ κι ὄχι
με γενναιοψυχία. Καὶ κοίταζαν
περισσότερο να πάρουν ἐκδίκηση παρὰ να
φυλαχτοῦνε για να μὴν πάθουν πρῶτα οἱ
ἴδιοι. Κι ἀν σε κάποια περίσταση ἔδιναν κ'
ἐπαιρναν ὅρκους να συμφιλιοθοῦν, οἱ
ὅρκοι ἴσχυαν γιατί τὴ στιγμὴ ἐκείνη δεν
ἦτανε σε θέση κανένας ἀπὸ τοὺς δυο να
κάνει τίποτ' ἄλλο, ἐπειδὴ δεν εἶχαν να
περιμένουν ἐνίσχυση ἀπὸ πουθενά ἀλλοῦ·
μόλις ὁμῶς δινόταν ἡ ευκαιρία, ἐκεῖνος
που πρόφταινε να τολμήσει, ἀν ἐβλεπε
πουθενά ἀνοιχτὸ τὸν ἀντίπαλο, τοῦ τὴν
ἔφερνε με μεγαλύτερη χαρὰ ἐπειδὴ εἶχε
δώσει τα πιστὰ παρὰ ἀν τὸν ἐξημίωνε κατ'
ευθεία καὶ φανερά· καὶ λογίζονταν τὸ
φέρσιμο τοῦτο ὄχι μόνο πιο σίγουρο, ἀλλὰ,
ἐπειδὴ εἶχε ὑπερισχύσει με πονηριά,
ἐπαιρνε καὶ τὸ χαρακτηριστὴρ νίκης σε ἀγῶνα
ἐξυπνάδας. Κ' ευκολώτερα νομίζονταν
ἐπιδέξει οἱ πολλοὶ που κακοῦργοῦν, παρὰ
ἐνάρετοι ὅσοι δεν ξέρουν ἀπ' αὐτὰ. Καὶ
ντρέπονται για τοῦτο τὸ δεῦτερο ἐνῶ
καμαρώνουνε για τὸ πρῶτο.
Αἰτία για οὐ' αὐτὰ εἶναι ἡ ὄρεξι ν'

<p>ἦσαν τὴν αὐτίκα φιλονικίαν ἐκπιμπλάναι. ὥστε εὐσεβεία μὲν οὐδέτεροι ἐνόμιζον, εὐπρεπεία δὲ λόγου οἷς ξυμβαίῃ ἐπιφθόνως τι διαπραξασθαι, ἄμεινον ἦκουον. τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν ὑπ' ἀμφοτέρων ἦ ὅτι οὐ ξυνηγωνίζοντο ἢ φθόνῳ τοῦ περιεῖναι διεφθείροντο.</p>		<p>αποχτήσουν δύναμη οι άνθρωποι από απληστία και φιλοδοξία· κι' απ αυτά πηγάζει η ορμή που τους σπρώχνει, μια και μπούνε στη διαμάχη των κομμάτων. Γιατί όσοι ξεπρόβαλαν κάθε φορά σαν αρχηγοί στις πολιτείες, ο καθένας με ωραίο και αξιόπρεπο σύνθημα, πως εκτιμούν πάνω απ' όλα την ίση συμμετοχή όλων των πολιτών στη διοίκηση [της πολιτείας], ή τη γνωστική και μετρημένη κυβέρνηση των πιο καλών, γνοιάζονταν για τα κοινά μόνο με τα λόγια, ενώ κέρδιζαν πλεονεχτήματα για τον εαυτό τους, και πολεμώντας με κάθε τρόπο να υπερισχύσουν ο ένας από τον άλλον πολλές φορές ως τώρα τόλμησαν να κάνουν τα πιο φοβερά πράγματα, κ' επιδίωξαν να εκδικηθούν τους αντιπάλους τους όχι ως εκεί που επιτρέπει η δικαιοσύνη και το συμφέρον της πολιτείας, αλλά κάνοντας τις πιο άγριες πράξεις, με μοναδικό περιορισμό το τι ήταν πιο ευπρόσδεκτο κάθε φορά για τη μια ή την άλλη μερίδα· και δεν εδίστασαν στην προσπάθειά τους να καταλάβουν την αρχή είτε καταδικάζοντας τους αντιπάλους με άδικη ψήφο του λαού, είτε με βίαιο πραξικόπημα, να χορτάσουν τη φιλοδοξία τους της στιγμής. Έτσι που κανείς από τους δυο δεν ακολουθούσε τους κανόνες του σεβασμού προς το δίκαιο και το σωστό, αλλά όσοι τύχαινε με ωραία και πρεπούμενα λόγια να σκεπάσουν τις πιο ανόσιες πράξεις, αποχτούσαν καλύτερη φήμη. Οι πιο μετριοπαθείς πολίτες θανατώνονταν κι από τους δυο, είτε γιατί δε βοηθούσαν τον αγώνα τους ή γιατί τους φθονούσαν οι άρχοντες ως και την πιθανότητα να επιζήσουν.</p>
--	--	--

<p>[3.83.1] Οὕτω πᾶσα ἰδέα κατέστη κακοτροπίας διὰ τὰς στάσεις τῶ Ἑλληνικῶ, καὶ τὸ εὐῆθες, οὐ τὸ γενναῖον πλεῖστον μετέχει, καταγελασθὲν ἠφανίσθη, τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις τῇ γνώμῃ ἀπίστως ἐπὶ πολὺ διήνεγκεν·</p> <p>[3.83.2] οὐ γὰρ ἦν ὁ διαλύσων οὔτε λόγος ἔχυρός οὔτε ὄρκος φοβερός, κρείσσους δὲ ὄντες ἅπαντες λογισμῶ ἔς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ βεβαίου μὴ παθεῖν μᾶλλον προσυκόπουν ἢ πιστεῦσαι ἐδύναντο.</p> <p>[3.83.3] καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμῃν ὡς τὰ πλείω περιεγίγνοντο· τῶ γὰρ δεδιέναι τό τε αὐτῶν ἐνδεές καὶ τὸ τῶν ἐναντίων ξυνετόν, μὴ λόγοις τε</p>		<p>Έτσι γίνηκαν κάθε λογής διαστρεμμένα εγκλήματα ανάμεσα στους Έλληνες κ' αιτία τους ήταν οι εσωτερικές διενέξεις κ' επαναστάσεις. Και οι ηθικοί τρόποι που συγγενεύουν τα πιο στενά με την ευγενικιά φύση, έγιναν καταγελαστοί και αφανίστηκαν, κ' επικράτησαν οι οξείες αντιθέσεις των αντιπάλων κομμάτων με διαμετρικά αντίθετα φρονήματα, χωρίς ἴχνος αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Γιατί δεν υπήρχε τίποτα που να διαλύσει τη δυσπιστία αυτή, ούτε λόγος που να δίνει εγγύηση, ούτε ὄρκος που να φοβάται κανείς να τον πατήσει. Κι όταν επικρατούσαν, ὅλοι στοχάζονταν πως δεν είχαν καμμιάν ελπίδα να εξασφαλίστουνε μόνιμα, γι' αυτό περισσότερο φρόντιζαν πώς να μην πάθουν αυτοί πρώτοι παρά που μπορούσαν να δώσουν πίστη στους άλλους. Και τις περισσότερες φορές επέλεαν ὅσοι είχαν τις κατώτερες διάνοιες, γιατί επειδή φοβούνταν τόσο την ίδια τους κατωτερότητα ὅσο και την εξυπνάδα των</p>
--	--	--

<p>ἤσους ὥσι καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν τῆς γνώμης φθάσωσι προεπιβουλευόμενοι, τολμηρῶς πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν.</p> <p>[3.83.4] οἱ δὲ καταφρονοῦντες κἂν προαισθέσθαι καὶ ἔργῳ οὐδὲν σφᾶς δεῖν λαμβάνειν ἅ γνώμη ἔξεστιν, ἄφαρκοι μᾶλλον διεφθείροντο.</p>		<p>αντιπάλων, μήπως γι' αυτό δεν μπορέσουν να επιβάλουν τη γνώμη τους με τα λόγια, και μήπως με την ευστροφία τους οι άλλοι προφτάσουν να τους συκοφαντήσουν και να εξυφάνουν τα συνωμοτικά τους σχέδια προτιήτερα, τολμούσαν να κάνουνε πραξικοπήματα με αναιδεια. Ενώ όσοι δεν καταδέχονταν να λάβουν τα μέτρα τους ἐγκαιρα, βέβαιοι πὼς θα προαισθάνονταν τον κίνδυνο, γιατί νόμιζαν πως δε χρειάζονται οι πράξεις εκεί που έφτανε η γνώση, πιάνονταν αφύλαχτοι και θανατώνονταν.</p>
---	--	--

Θουκυδίδης, βιβλίο 3.83

<p>[83] Οὕτω πᾶσα ἰδέα κατέστη κακοτροπίας διὰ τὰς στάσεις τῶ Ἑλληνικῶ, καὶ τὸ εὐήθες, οὐ τὸ γενναῖον πλείστον μετέχει, καταγελασθὲν ἠφανίσθη, τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις τῇ γνώμῃ ἀπίστως ἐπὶ πολὺ διήνεγκεν· οὐ γὰρ ἦν ὁ διαλύσων οὔτε λόγος ἐχυρὸς οὔτε ὄρκος φοβερός, κρείσσους δὲ ὄντες ἅπαντες λογισμῶ ἐς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ βεβαίου μὴ παθεῖν μᾶλλον προσκόπουν ἢ πιστεῦσαι ἐδύνατο. καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην ὡς τὰ πλείω περιεγίγοντο· τῶ γὰρ δεδιέναι τό τε αὐτῶν ἐνδεὲς καὶ τὸ τῶν ἐναντίων ξυνετόν, μὴ λόγοις τε ἤσους ὥσι καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν τῆς γνώμης φθάσωσι προεπιβουλευόμενοι, τολμηρῶς πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν. οἱ δὲ καταφρονοῦντες κἂν προαισθέσθαι καὶ ἔργῳ οὐδὲν σφᾶς δεῖν λαμβάνειν ἅ γνώμη ἔξεστιν, ἄφαρκοι μᾶλλον διεφθείροντο.</p>		
--	--	--